

Neljapäev, 21. mai 2015

P8_TA(2015)0215

Euroopa julgeoleku- ja kaitsevõime

Euroopa Parlamendi 21. mai 2015. aasta resolutsioon Euroopa kaitseturgude arengusuundade mõju kohta Euroopa julgeoleku- ja kaitsevõimele (2015/2037(INI))

(2016/C 353/14)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu V jaotist,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 19.–20. detsembri 2013. aasta järeldusi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika kohta,
- võttes arvesse nõukogu 18. novembri 2014. aasta järeldusi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika kohta,
- võttes arvesse komisjoni 24. juuli 2013. aasta teatist „Konkurentsivõimelisem ja tõhusam kaitse- ja julgeolekusektor” (COM(2013)0542) ja selle 24. juuni 2014. aasta rakendamise tegevuskava (COM(2014)0387),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiivi 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta ⁽¹⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihanketingimuste sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ ⁽²⁾,
- võttes arvesse nõukogu 8. detsembri 2008. aasta ühist seisukohta 2008/944/ÜVP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad,
- võttes arvesse nõukogu poolt 18. novembril 2014. aastal vastu võetud süstemaatilise ja pikaajalise kaitsekoostöö poliitikaraamistikku,
- võttes arvesse osalevate liikmesriikide vahelist tarnekindluse tõhustatud raamkokkulepet, mille Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) juhtorgan võttis vastu 2013. aasta novembris, ja EDA juhtorgani poolt 2014. aasta mais vastu võetud prioriseerimise käitumisjuhendit,
- võttes arvesse oma 21. novembri 2013. aasta resolutsiooni Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi kohta ⁽³⁾ ning 14. detsembri 2011. aasta resolutsiooni finantskriisi mõju kohta ELi liikmesriikide kaitsesektorile ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
- võttes arvesse väliskomisjoni raportit ning siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni arvamust (A8-0159/2015),

⁽¹⁾ ELT L 146, 10.6.2009, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 216, 20.8.2009, lk 76.

⁽³⁾ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0514.

⁽⁴⁾ ELT C 168 E, 14.6.2013, lk 9.

Neljapäev, 21. mai 2015

- A. arvestades, et Euroopa kaitseturgu käsitlevad uued õigusaktid võeti kasutusele 2009. aasta kaitsepaketiga ja kõik 28 liikmesriiki on uued eeskirjad oma riigi õiguskorda üle võtnud; arvestades, et uute õigusaktide juures on kõige olulisem see, et nendega võeti kasutusele läbipaistvusel, mittediskrimineerimisel ja konkurentsil põhinev õigusraamistik, mis vastab kaitsesektori eripärale;
- B. arvestades, et liikmesriigid on leppinud kokku selles, et on vaja luua Euroopa kaitsevarustuse ja -teenuste turg; arvestades, et Euroopa Ülemkogu on isegi nõudnud kogu Euroopa Liitu hõlmava tarnekindluse režiimi kehtestamist; arvestades, et nõuetekohane võimekus ja varustuse tarnimine ning ELi strateegiline sõltumatus on otsustava tähtsusega liidu ja tema naabruse julgeoleku seisukohast;
- C. arvestades, et ÜJKP rahu- ja julgeolekumissioonide edu sõltub suurel määral ÜJKP kiire ja viivitamatu reageerimise suutlikkusest ning seega on võtmetähtsusega vajadus saavutada tõeline Euroopa kaitseturg, et kaotada dubleerimine ja vähendada bürokraatiat;
- D. arvestades, et konsolideerimise, kulutõhususe ja läbipaistvuse puudumine Euroopa kaitseturgudel tähendab seda, et Euroopa kaitsesektori välissõltuvus võib veelgi suureneda ajal, kui Euroopa julgeolekut ähvardavad mitmesugused otsesed ohud, mida ei ole esinenud enam pärast külma sõja lõppemist;
- E. arvestades, et viimastel aastatel on murettekitava kiirusega vähenenud nii investeeringud kõigi liikmesriikide kaitsesektorite teadusuuringutesse ja tehnoloogiasse kui ka ühisinvesteeringud kaitsesektori teadusuuringutesse ja tehnoloogiasse Euroopa koostöö raamistikus;

Kaitseturgude suundumused seavad ohtu Euroopa sõltumatuse

1. väljendab jätkuvalt tõsist muret laialdaste ja suures osas kooskõlastamata kärpete pärast enamike liikmesriikide kaitse-eelarvetes; rõhutab, et kaitse-eelarvete kärpimine nõrgestab liikmesriikide ja ELi kaitsepotentsiaali ja muudab küsitavaks nende valmisoleku taseme riikliku ja Euroopa julgeoleku tagamisel; on arvamusel, et sellised kooskõlastamata kärped koos struktuuriliste probleemide ning ebaausate ja läbipaistmatute tavadega seavad liidu ohtu, kuna loobutakse strateegilistest vahenditest ja võimetest ning jäädakse ilma võimalustest, mida kaitsepoliitika kooskõlastamine ning kaitsevarustusse panustamine ja selle jagamine võiks anda ELi heaolule ja rahule, tarnekindluse ning oma kodanike ja huvide kaitsmisele kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 21;
2. väljendab suurt muret relvakonfliktide, madala intensiivsusega kriiside, hübriidsõja ja kolmandate osapoolte kaudu peetava sõja, riiklike struktuuride kokkuvarisemise, ebastabiilsuse ja inimõiguste laialdaste rikkumiste kasvu pärast ELi vahetus naabruses, samuti terrorismiohu pärast ELis ja sellest väljaspool; usub, et praegused julgeolekuohud on ühised kogu ELile ja nendega tuleks tegelda ühiselt ja koordineeritult, tsiviil- ja sõjalisi ressursse ühendades ja jagades; on sellega seoses kindlalt veendunud, et äärmiselt tähtis on mitte raisata ressursse ja oluline on paremini kasutada maksumaksjate raha, saavutada edu Euroopa kaitsevarustuse turu loomisel ja konkurentsivõimelise Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi (EDTIB) väljaarendamisel, mis tihedama piiriülese kooskõlastamise kaudu on võimeline suurendama koostöötajate ja pakkuma ÜJKP-le vajalikku suutlikkust; on lisaks seisukohal, et see on hädavajalik Euroopa tegevuse tulemuslikkuse ja kulutõhususe suurendamiseks NATO operatsioonide raames, eesmärgiga tagada Euroopas ja selle naabruses julgeolek ja stabiilsus;
3. peab seepärast muret tekitavaks asjaolu, et liikmesriigid rakendavad aeglaselt ja ebaühtlaselt 2009. aasta kaitsepaketi direktiive, ning palub, et komisjon võtaks erimeetmeid nimetatud direktiivide nõuetekohase rakendamise tagamiseks, jälgides nende ülevõtmist liikmesriikide poolt, eesmärgiga vältida turumoonutusi; tunnistab, et uute õigusaktide kasutuselevõtt on pikaldane protsess, kuid hoiatab, et nende ebaõige ja ebaühtlane rakendamine võib tekitada halbu tegutsemisstandardeid, seades ohtu direktiividega seatud eesmärkide saavutamise ja kahjustades nii Euroopa kaitsevarustuse turu kujundamist ning pidurdades EDTIB arengut; toonitab, et kaitsepakett peaks aitama ka stimuleerida kaitsekoostööd Euroopas, ning julgustab komisjoni ja EDA-d tegema selles küsimuses tihedat koostööd; tuletab kahetsusega meelde, et ühised hanked kaitsesektoris on paigalseisus ja on viimastel aastatel isegi vähenenud;

Neljapäev, 21. mai 2015

4. hoiatab välissõltuvuse riskide eest Euroopa kaitsesektoris ajal, kui julgeolekukeskkond muutub aina keerulisemaks ja tekitab üha enam probleeme; hoiatab eriti võimaliku koosmõju eest, kui samal ajal ei kooskõlastata liikmesriikide kaitse-eelarveid, jätkub turu killustatus hoolimata uutest siseturu eeskirjadest, suureneb kaitsetööstuse sõltuvus ELi-välisest ekspordist ja kasvavad välisinvesteeringud Euroopa kaitsesektoris mõnes riigis, mis võib kaasa tuua läbipaistvuse vähenemise ja kontrolli kaotamise liikmesriikide ja Euroopa strateegilise kaitsetööstuse, varustuse ja tehnoloogia üle;

5. on seisukohal, et erilist tähelepanu tuleks pöörata mõningate projektide mõjule ELi iseseisvusele ja sõltumatusel, nt koostöö Venemaaga sellistes tundlikes valdkondades nagu satelliitide väljasaatmine rakettidega Sojuz ja strateegiline õhutransport; rõhutab, et liikmesriikidel tuleb esmajärjekorras vaadata üle oma sõjaline/kaitsetööstus ja pakkuda stiimuleid nende arendamiseks ELi õigusaktidega lubatud ulatuses;

6. rõhutab, et äärmiselt konkurentsivõimeline, kaasaegne ja terviklik Euroopa kaitsetööstuse strateegia on väga oluline, et tagada Euroopa kaitsevõime ning avaldada kaudset positiivset mõju teistele seotud majandussektoritele; märgib, et tihedam koostöö majanduslike ressursside ja inimkapitali valdkonnas on vältimatu, et edendada kaheksa kasutusega teadusuuringuid, mis vähendab Euroopa välissõltuvust ja tagab eelkõige kriitilise tähtsusega tarned ja tööstuse tooraine;

7. märgib, et kuigi Euroopa Ülemkogu 2013. aasta detsembri kohtumisel ei leitud olukorrale asjakohast lahendust, kavandati siiski terve hulk tegevussuundi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika parandamiseks ja võeti kohustus saavutatud edu 2015. aasta juunis läbi vaadata; väljendab kahetsust, et vaatamata julgeolekukeskkonna edasisele halvenemisele nii ELi sees kui ka ELi idas ja lõunas, mis toob endaga kaasa julgeolekuohte ELile, ei ole saavutatud reaalselt edu praeguste julgeolekualaste ülesannete ja ohtudega tegelemisel;

8. nõuab, et Euroopa Ülemkogu teeks sellest vajalikud järeldused ja võtaks konkreetseid meetmeid Euroopa kaitseturu killustatusest ülesaamiseks; kutsub Euroopa Ülemkogu andma kaitsepoliitika ja kaitsetööstusturu jaoks konkreetseid suuniseid, milles võetakse arvesse kaitsevaldkonna eripärasid, et suurendada selle läbipaistvust ja konkurentsivõimet ning tagada Euroopa julgeolekuks ning ÜJKP eesmärkide saavutamiseks vajalik kaitsevõime;

Eelarvekärbetest tulenev nõudluse vähenemine Euroopas: vajadus edasiseks koostööks

9. usub, et vastukaaluks aastatepikkusele Euroopa riiklike kaitse-eelarvete kooskõlastamatusele tuleb tihendada liikmesriikide koostööd ja koordineeritust, kooskõlastades muu hulgas kaitse-eelarve poliitikat ja strateegilisi valikuid sõjalise ja kaheksa kasutusega varustuse ostmisel kooskõlas läbipaistvate riigihangete standarditega; toonitab vajadust viia varustuse ostmise ja uuendamise strateegilise investeerimise vallas läbi liikmesriikidevaheline eelnev planeerimine; kordab veel kord vajadust kogu ELi hõlmava nõudluse konsolideerimise järele konkurentsivõimelise ja sõltumatu EDTIB edendamiseks ja säilitamiseks; rõhutab, et tõhusa ja läbipaistva EDTIB väljaarendamine on keske tähtsusega selleks, et Euroopa oleks võimeline kaitsma oma kodanikke, huve ja väärtusi kooskõlas aluslepingu eesmärkidega ja täitma oma ülesandeid julgeoleku tagajana; palub komisjonil töötada välja tööstusstrateegia, milles määratletakse põhivõimekus, millele EDTIB võiks tugineda;

10. tuletab meelde, et ELi 28 liikmesriiki on nii kaitsekulutuste kui ka relvaekspordi valdkonnas maailmas endiselt teisel kohal; on seisukohal, et see tõsiasi näitab, et ELi liikmesriigid ja liit täidavad ülemaailmses relvamüügis ja kaitsealastes hangetes endiselt suurt rolli; peab kaitsekulutusi, mis moodustavad kokku 190 miljardit eurot aastas, väga suureks maksumaksjate rahast tulevaks summaks; tuletab lisaks meelde, et mitu hiljutist uuringut on näidanud, et peamine probleem on tingitud asjaolust, et mitmes ELi 28 liikmesriigist kulutatakse kaitse-eelarve vahendeid väga ebatõhusal viisil, mille tagajärjel tekivad pikad viivitused, suuremad kulud ja mitmel juhul olukord, kus helikopterid, hävituslennukid ja muu tehnoloogia, mis on küll täiesti uus, ei ole töökorras; rõhutab vajadust korraldada täielikult ümber riikide kaitseasutuste ja kaitsetööstuse suhted ja kehtestada hankeprojektide väljunditele ranged kvalitatiivsed kriteeriumid;

Neljäpäev, 21. mai 2015

11. on seisukohal, et ELi liikmesriikide praegused eelarvepiirangud peaksid tähendama võimalust jõuda kaitsevarustuse ostmise valdkonnas tihedama ja parema koostööni, et tagada maksumaksjate raha otstarbekam kulutamine ning tagada kogu ELis piisav sõjaline võimsus ja jätkusuutlik tarnekindluse süsteem; on seisukohal, et liikmesriigid peavad valima, kas teha ühiste probleemidega toimetulemiseks tõhusalt koostööd või kaotada strateegiline võimekus ning mitte kaitsta riikide ja Euroopa kodanikke ja huve;

12. tuletab meelde, et vaja on lähendada liikmesriikide kaitseplaneerimist, ja peab sellega seoses tervitatavaks, et nõukogu võttis vastu süstemaatilise ja pikaajalise kaitsekoostöö poliitikaraamistiku; peab siiski kahetsusväärseks, et sel ei ole siduvat jõudu ja et sellega ei ole käivitatud selget ja struktureeritud protsessi; rõhutab, et Euroopa Ülemkogu peaks seda dokumenti tunnustama, et sellest kujuneks oluline taganttõukav tegur; julgustab liikmesriike taotlema oma riiklikes kaitseanalüüsides EDA toetust ning jagama teavet riiklike investeerimiskavade ja prioriteetide kohta Euroopa Liidu sõjalises komitees; palub liikmesriikidel algatada alaline struktureeritud koostöö (PESCO) kui parema koordineerimise vahend ja kasutada ELi vahendeid rahuaegseks koostööks; palub liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal ja komisjoni asepresidendil esitada realistlikud plaanid PESCO eduka käivitamise kohta;

13. nõuab, et esmatähtsaks loetaks koostöö ning algatustesse panustamine ja nende jagamine ning sel eesmärgil võetaks kasutusele stiimuleid; palub Euroopa Komisjonil esitada ettepanek, milles selgitatakse, kuidas turgu mitte moonutavad maksustiimulid võiksid aidata neid eesmärke täita; võtab teadmiseks Belgia otsuse vabastada EDA *ad hoc*-projektid käibemaksust ning on seisukohal, et seda vabastust tuleks laiendada kõikidele EDA koostöömeetmetele; avaldab tunnustust EDA tööle ühiste hangete mehhanismiga ja loodab, et selles on meetmeid, millega ergutatakse kaitsevarustuse ühist ostmist ja tuge;

14. tuletab meelde, et programmide „Horisont 2020” ja COSME ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest võivad kaitsetööstuse ettevõtjad ja eeskätt VKEd taotleda ELi rahastamist kahesuguse otstarbega ja muudele projektidele; palub komisjonil ja liikmesriikidel aidata ettevõtetel, eriti VKEdel kasutada ajakohaselt ära kaitsetotstarbeliste projektidele ette nähtud Euroopa rahastamisvõimalused;

15. märgib, et EL puutub viimasel ajal üha enam kokku küberruumi ohtude ja probleemidega, mis kujutab suurt ohtu nii üksikute liikmesriikide kui ka kogu ELi julgeolekule; on arvamusel, et selliseid ohte tuleb nõuetekohaselt hinnata ning võtta ELi tasandil meetmeid, et tagada liikmesriikides tehnilised ja muud julgeolekuvahendid;

16. palub, et Euroopa Ülemkogu käsitleks oma 2015. aasta juuni kohtumisel vajadust hoogustada riigihangete ja lepingute sõlmimise protsesse seoses küberjulgeolekuga ning tagada parem kooskõlastamine liikmesriikide vahel, mis võimaldaksid liidul viivitamatult tegeleda selliste tõsiste ülemaailmsete ohtudega nagu küberterrorism ja küberründed;

17. kordab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja komisjoni asepresidendile ning nõukogule esitatud üleskutset töötada välja ELi ühine seisukoht relvastatud droonide kasutamise kohta, seades tähtsaimale kohale inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse austamise ning käsitledes selliseid küsimusi nagu õigusraamistik, proportsionaalsus, aruandekohustus, tsiviilisikute kaitse ja läbipaistvus;

Välissõltuvuse suurenemine: ühise lähenemisviisi vajalikkus

18. hoiatab, et Euroopa kaitsetööstusettevõtted korvavad oma käibe vähenemist Euroopas üha enam ekspordiga väljapoole ELi; väljendab muret sellega kaasnevate võimalike negatiivsete mõjude pärast, nagu tundlike tehnoloogiate ja intellektuaalomandiõiguste üleandmine tulevastele konkurentidele ning tootmise üleviimine väljapoole ELi, mis omakorda kahjustab Euroopa tarnekindlust; peab suureks strateegiliseks veaks, kui ELis tekitatakse oht, et EDTIB muutub sõltuvaks kolmandate riikide tarbijatest, kellel on teistsugused strateegilised huvid;

Neljapäev, 21. mai 2015

19. tuletab meelde, et ELi ühises seisukohas relvaekspordi küsimuses on määratletud ühine arusaam sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrollist, millega koordineeritakse riiklike ekspordikontrolli süsteeme; usub, et ühise seisukoha kaheksat kriteeriumi tuleb kohaldada järjepidevamalt, et oleks tagatud peamiste välis- ja julgeolekupoliitika eesmärkide seadmine ettepoole lühiajalisest majanduslikust kasust ning et Euroopa tööstuste jaoks kehtiksid võrdsed konkurentsitingimused;

20. nõuab tungivalt, et liikmesriigid järgiksid ühise seisukoha põhimõtteid ning annaksid oma iga-aastase aruande raames täielikult aru kaitsevarustuse kolmandatesse riikidesse eksportimise olukorrast; palub nõukogul ning liidu välis- ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal ja komisjoni asepresidendil kaaluda võimalusi aruandluskohustuse paremaks täitmiseks ning ekspordikontrolli raamistiku läbipaistvuse ja avaliku kontrollimise suurendamiseks; tuletab meelde, et ühise seisukoha järgimine on äärmiselt oluline, et viia ellu ELi põhimõtteid ja väärtusi eeskätt rahvusvaheliste inimõiguste normide ja rahvusvahelise humanitaarõiguse vallas, ning täita oma kohustusi seoses kohaliku, piirkondliku ja ülemaailmse julgeolekuga;

21. võtab teadmiseks komisjoni teatise kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli poliitika läbivaatamise kohta ja rõhutab sellega seoses, et tuleb tagada sellised kontrollimise viisid, mis ei takista kaupade ja tehnoloogia vaba liikumist siseturul ja hoiavad ära ELi normide erisuguse tõlgendamise võimaluse; nõuab tungivalt, et komisjon esitaks kiiresti uue seadusandliku ettepaneku kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli süsteemi ajakohastamiseks, eesmärgiga parandada selle sidusust, tõhusust, läbipaistvust ja inimõiguste mõju tunnustamist, tagades samas võrdsed tingimused; rõhutab, et selles ettepanekus tuleb võtta arvesse julgeolekuprobleemide muutlikku olemust ja tehnoloogia arengu kiirust, eeskätt järelevalve- ja sisetungimistarkvara ja -seadmete valdkonnas ja tarkvara turvaprobleemidega seotud äritegevuse valdkonnas;

22. märgib, et kuigi kahesuguse kasutusega tehnoloogia kasvaval osakaalul on eeliseid, mis tulenevad kaitsesektori ja kaubandusliku tootmise sünergiast, sunnib see kaitsesektorit sõltuma tsiviilotstarbelistest tarneahelatest, mille tootmine asub sageli väljaspool Euroopat; taotleb komisjonilt ja EDA-lt teavet suureneva rahvusvahelistumise võimalike riskide ning kaitsesektori omanike vahetumise võimalike mõjude kohta varustuskindlusele ning kõrgendatud riskide kohta Euroopa ja liikmesriikide julgeoleku, sealhulgas ELi digitaalse taristu jaoks; palub komisjonil teavitada Euroopa Parlamenti õigeaegselt kaitse- ja julgeolekuvaldkonna tööstusliku suutlikkuse kontrolli käsitleva rohelise raamatu praegusest seisust (see pidi ilmuma 2014. aasta lõpuks) ning palub teavet sidusrühmadega peetud väljakuulutatud konsulteerimise tulemuste kohta;

23. tunneb heameelt EDA ja komisjoni töö üle kogu ELi hõlmava varustuskindluse režiimiga, milleks andis volitused Euroopa Ülemkogu, ning jääb ootama tegevuskava koos konkreetsete meetmetega, mis esitatakse heakskiitmiseks riigipeadele ja valitsusjuhtidele 2015. aasta juunis; palub Euroopa Komisjonil ja EDA-l anda põhjalik selgitus selle kohta, mil määral on ettevalmistustöösse kaasatud Euroopa Parlamendi ettepanek, milles kutsutakse üles looma „igakülgselt ja tulevikku vaatavat kogu ELi hõlmavat varustuskindluse režiimi (...), mille aluseks oleks vastastikuste garantiide süsteem ning riskide ja vajaduste analüüs ja mille tarvis võiks kasutada alalise struktureeritud koostöö õiguslikku alust”⁽¹⁾; on arvamusel, et komisjoni kasutatud varasem meetodika, nagu kaardistamine ja seire, ei ole olnud piisav; rõhutab vajadust keskenduda uutele meetoditele, millega tagada 28 liikmesriigi relvajõudude jaoks sõjaliste kaupade vaba ringlemine;

24. peab liikmesriikide vastastikuseid varustuskindluse tagatise Euroopa integreeritud kaitseturu kujundamise peamiseks komponendiks; peab tervitatavaks EDA ajakohastatud tarnekindluse raamkõkkulepet kui vahendit, millega suurendatakse vastastikust usaldust ja solidaarsust, ent väljendab kahetsust, et sellega ei teki juriidilisi kohustusi; on seisukohal, et kogu ELi hõlmav tarnekindluse režiim peab põhinema kehtivate õigusaktide rakendamisel, eeskätt ELi-siseseid vedusid käsitleva direktiivi täielikul rakendamisel, et kõrvaldada takistused kaitseotstarbeliste toodete liikumiselt ELis;

Siseturu eeskirjades peituvate võimaluste täielik ärakasutamine

25. rõhutab, et Euroopa Komisjoni algatatud kaitsepaketi eesmärk on toetada Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimet ning üks selle sihte on vähendada probleeme, mis tulenevad Euroopa kaitsetööstusturu killustatusest, teatavast proteksionistlikust suhtumisest kaitselepingute sõlmimisse ning kaitseotstarbeliste toodete veol kohaldatavate eri liikmesriikide kontrollirežiimide vahesest kooskõlastatusest;

⁽¹⁾ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0514.

Neljäpäev, 21. mai 2015

26. rõhutab, et ühtne kaitsetööstusturg tagaks täieliku läbipaistvuse ja hoiaks ära turumoonutusi põhjustava dubleerimise; toonitab, et ÜJKP rahu- ja julgeolekumissioonide edu sõltub suurel määral kiirreageerimissuutlikkusest ning et suuremal integreerimisel on protsesside ühtlustamisel ja kulude kärpimisel keskne tähtsus;

27. juhib tähelepanu sellele, et Euroopa kaitsetööstusturu saavutamine nõuab innovatsioonile ja tehnoloogiale tuginevat ülimalt konkurentsivõimelist tööstusbaasi, mis võib suurendada koostöötajate tihedamale piiriülesele koostööle, ning et edusammudel kaheksa kasutusega teadusuuringutes on keskne tähtsus meie sõltumatuse ja tarnete, eelkõige kriitilise tähtsusega tarnete varustuskindluse tagamisel;

28. juhib tähelepanu asjaolule, et Euroopa tehnilise ja kaitsealase innovatsiooni tugevdamiseks ning olulise kokkuhoiu saavutamiseks, samuti kaasaegse, ühtse ja konkurentsivõimelise Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks tuleb meil saavutada mastaabisääst ja ELi ühine kaitsealaste riigihangete turg; rõhutab, et siseturu eeskirju tuleks tõhusama piiriülese koostöö kaudu täielikult ära kasutada, et seista vastu Euroopa kaitse- ja julgeolekusektori jätkuvale killustumisele, mis põhjustab kaitsevarustuse programme dubleerimist ning riiklike kaitseasutuste ja kaitsetööstuse vaheliste suhete läbipaistmatust; nõuab tungivalt, et liikmesriigid tühistaksid siseriiklikud eeskirjad, mis on vastuolus direktiividega 2009/43/EÜ ja 2009/81/EÜ ja takistavad kaitsealaste riigihangete siseturu kujunemist, ning rakendaksid ja jõustaksid nõuetekohaselt direktiivi 2009/81/EÜ kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihanketingute sõlmimise kohta ning direktiivi 2009/43/EÜ kaitsetarbeliste toodete ühendusesise veo kohta; palub komisjonil võtta erimeetmed nimetatud direktiivide nõuetekohase rakendamise tagamiseks ning kontrollida ja jälgida liikmesriikide ülevõtmismenetlusi, tagamaks et need ei põhjusta turumoonutusi;

29. palub komisjonil ressursside parimaks kasutamiseks soovitada liikmesriikidel korraldada direktiivis 2009/81/EÜ sätestatud viisil ühishankeid selliste kesksete asutuste kaudu EDA;

30. nõuab tungivalt, et komisjon teeks suuremaid jõupingutusi võrdsete konkurentsitingimuste loomiseks Euroopa kaitsetööstusturgudel ning võitleks liikmesriikide proteksionistliku tegevuse vastu, edendades piiriülest koostööd ja parandades juurdepääsu kaitsetööstuse tarneahelatele ning võttes meetmeid lõpu tegemiseks olukorrale, kus ühed liikmesriigid toimivad üksnes kaitsetehnoloogia pakkujatena ja teised vaid ostjatena; on sellega seoses veendunud, et direktiivis 2009/81/EÜ sätestatud erandite kasutamine peab olema nõuetekohaselt põhjendatud; palub komisjonil teavitada parlamenti juba avaldatud seitsme suunistekomplekti (vastavalt kohaldamisvaldkonna, erandite, teadus- ja arendustegevuse, varustuskindluse, teabeturve, allhangete, korvamisnõuete kohta) mõjust ning märgib, et komisjon kavatseb 2015. aastal avaldada veel kahel suunis; on veendunud, et need suunised annavad komisjonile ideaalse võimaluse alustada liikmesriikidega dialoogi teemadel, mida ei ole kunagi käsitletud struktureeritud ja avatud viisil, ja nõuab teavet sellise liikmesriikidega peetava dialoogi tulemuste kohta;

31. märgib, et ELi toimimise lepingu artikli 346 praegune sõnastus ja tegevuspraktika annab liikmesriikidele endiselt suure otsustusõiguse selle artikli kohaldamisel ning seega võimaldab kaitselepingute puhul hoiduda ELi kaitsealaseid riigihankeid käsitlevate õigusaktide kohaldamisest; kutsub seepärast liikmesriike üles õigesti ja tulemuslikult kohaldama ELi toimimise lepingu artiklit 346 viisil, mis on kooskõlas ELi eeskirjade, siseturu direktiivide ja kaitsealaste riigihangete eeskirjade sätetega; tuletab meelde, et Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktika kohaselt peaksid artikli 346 kohased meetmed piirduma erandlike ja selgelt määratletud juhtumitega ega tohi minna neist kaugemale; hoiatab, et ebaõige tuginemine ühisturu eeskirjade eranditele kahjustab tugevalt konkurentsi ELis, vähendab läbipaistvust, soodustab korruptsiooni ja seega takistab ELi kaitsetööstusturu loomist, kahjustab Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi toimimist ning usaldusväärsete sõjaliste võimekuste arendamist;

32. märgib, et pikemas perspektiivis soodustab korvamiste järkjärguline täielik kaotamine Euroopa kaitsetööstuse siseturu toimimist; palub seepärast komisjonil jätkuvalt kontrollida, et liikmesriigid jätkaksid loobumist sellistest korvamistest, mis ei ole aluslepingu artikli 346 põhjal nõuetekohaselt põhjendatud; peab seda vältimatuks Euroopa kaitsetööstuse siseturu tõrgeteta toimimise ja läbipaistvuse tagamiseks ning võrdsete konkurentsitingimuste loomiseks kõigile tarnijatele, eelkõige VKEdele;

Neljapäev, 21. mai 2015

33. tuletab meelde, et raamlepingud, allhanked ja partiideks jaotamine peaksid olema vahendid toimivate tarneahelate avamiseks VKEdele; tuletab siiski meelde, et seejuures tuleb tagada allhankeahela läbipaistvus ja solidaarvastutus; kutsub liikmesriike, EDAd ja komisjoni üles tegema omavahel ja olulisemate hankijatega koostööd, tagamaks et VKEd tunnevad täielikult väärtusahela erinevaid lülisid, mis aitab neil tugevneda, hõlbustab nende juurdepääsu kaitsealastele hangetele ning vähendab Euroopa kaitsetööstuse ja -tehnoloogia geograafiliselt ebaühtlast arengut;

34. märgib, et seni on kaitsetööstus võtnud kaitseotstarbeliste toodete veo direktiivi peamisi vahendeid – konkreetselt üldlube ja kaitsetööstusettevõtete sertifitseerimist – kasutusele väga piiratult ning et esineb lünki liikmesriikidevahelises halduskoostöös, mis peaks tagama asjakohased kontrollimeetmed veolitsentside tingimuste rikkumiste vältimiseks; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tegelikkuses tagaksid nimetatud vahendite tulemusliku kasutamise, ning väljendab seepärast heameelt komisjoni algatuse üle luua koos liikmesriikidega tööühm ELi-siseste vedude direktiivi ühtlustamiseks;

35. tunnustab komisjoni 2014. aasta tegevuskava „Konkurentsivõimelisem ja tõhusam kaitse- ja julgeolekusektor” ning selles esitatud komisjoni lubadust uurida, kuidas leevendada kolmandate riikide korvamisnõuete võimalikke negatiivseid tagajärgi ning kuidas need mõjutavad siseturgu ja Euroopa tööstust; toonitab, kui oluline on tegevuskava õigeaegne rakendamine ja vajaduse korral lisameetmete võtmine; toetab igati komisjoni püüdeid anda praktilisi suuniseid VKEdele, kes ELi rahade toel viivad ellu kaheksa kasutusega projekte;

36. tuletab meelde, et liikmesriigid peavad kiiremas korras parandama kaitsesektoris korraldatavate riigihangete läbipaistvust komisjoni ja ELi asutuste suhtes; toonitab, et mõningaid hankemenetlusi, näiteks väljakuulutamist läbiraakimistega hankemenetlust, tuleks kasutada vaid erandjuhtudel, mida saab põhjendada üksnes kaitse- ja julgeolekualaste ülekaalukate üldhuvidega vastavalt direktiivile 2009/81/EÜ; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks nõuetekohase järelevalve, võimaldamaks mõlema direktiivi osas põhjalike aruannete esitamist Euroopa Parlamendile ja nõukogule 2016. aastal, nagu kavandatud;

37. tuletab meelde, kui oluline on, et asjaomased järelevalveasutused kontrolliks regulaarselt kaitse- ja julgeolekuvarustust, sh nõuetekohast arvepidamist;

38. rõhutab, et strateegiliste partnerite vaheline koostöö on Euroopa varustuskindluse puhul otsustav, ning seepärast soovib komisjonil ja liikmesriikidel rahvusvaheliste kaubanduslepingute läbiraakimistel võtta arvesse ka kaitsehankeid;

Kaitsealaste riigihangete paketi läbivaatamine

39. palub komisjonil direktiive 2009/81/EÜ ja 2009/43/EÜ käsitlevates Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatavates 2016. aasta rakendusaruannetes põhjalikult hinnata, kas ja millises ulatuses on nende sätteid nõuetekohaselt jõustatud ning kas nende eesmärgid on täidetud, ning esitada seadusandlikud ettepanekud, kui aruande järeldustest ilmneb nende vajalikkus;

40. toonitab, et liikmesriikidele tuleks kehtestada täiendavad aruandluse erikohustused, mis tuleks siduda nõuetekohaseid konfidentsiaalsustagatise käsitlevate sätetega;

41. tuletab meelde, et 2014. aastal vastu võetud direktiivides 2014/24/EL ja 2014/25/EL sätestatud ELi riigihanke-eeskirjade ajakohastamise eesmärk on tagada allhankeahela läbipaistvus ning keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse järgimine; juhib tähelepanu sellele, et uued direktiivid võimaldavad seostada ja lihtsustada selliseid menetlusi nagu näiteks e-riigihanked, nõudluse koondamine ja majanduslikult soodsaima pakkumuse kasutamine, mida saab kohandada vastavalt kaitse- ja julgeolekusektori eripärale;

Neljapäev, 21. mai 2015

42. uuendusliku ja konkurentsivõimelise Euroopa tööstuse rajamist ning julgeoleku- ja kaitse-eelarve parimat kasutamist silmas pidades nõuab kaitsealastel riigihangetel uue innovatsioonipartnerluse menetluse kasutuselevõtmist, mis võimaldab avaliku sektori hankijatel kehtestada selle menetluse uute, innovaatiliste toodete, teenuste või ehitustööde väljatöötamisel ja järgneval ostmisel, pakub vajalikke turustiimuleid ja toetab innovaatiliste lahenduste väljatöötamist ilma konkurentide turult tõrjumata;

43. rõhutab, et kaitse- ja julgeolekuvastustuse hangete korraldamisel tuleb võtta arvesse tsiviilelanikkonna maksimaalse kaitse- ja julgeolekutaseme tagamist;

o

o o

44. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide parlamentidele, NATO Parlamentaarsele Assambleele ja NATO peasekretärile.
